

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 glđ. 50 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisli se ne vrnajo, nopolčani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Na razpotju.

Odkar smo poslali naše zadnje število v svet, zgodilo se je nekaj, česar ni bilo celih 15 let: ministerstvo naše je dalo svojo ostavko t. j. grof Taaffe odstopi in z njim vsi njegovi tovariši, češ, da jim vlade voz tiči, pa ne znajo — za pripravo. In resnica, priprave jim manjka. Ni bilo vselej tako. Grof Taaffe ni imel vsa leta veliko prijateljev, ali nekaj jih je imel, pa tako zvestih, da so mu prišli na pomaganje, če tudi tega za-nje ni bil zaslužil. V prvi vrsti je bil mu tak prijatelj poljski in klub konservativcev, nekaj časa sem pa že tudi klub nemških liberalcev.

Ali mož se je prevzel ter je dal na zadnje vsem breo s predlogo svojo za volilno spremembo. Pri tej ni vprašal svojih prijateljev za njih menjenje, ampak h krati jo je prinesel v drž. zbor ter mu jo je smehljuje predložil, da-si je vedel, da njim z njo ne ustreže. To je izbilo dno iz soda, h krati so se vsi njegovi prijatelji odmaknili ter so mu v očitni seji, v drž. zboru, drug za drugim povedali, da se naj posehmal ne zanaša več na-nje. Kaj je torej hotel? Druga mu ni ostalo, kakor da je svitlemu cesarju naznanil, da on ne more več dalje.

To se je zgodilo zadnjo soboto in svitli cesar je prišel brž na Dunaj in je tirjal od grofa Taaffe, naj mu poda razjasnjenje o celi stvari; še pozno na večer je bil grof Taaffe pri cesarju in v nedeljo potem je bilo vpricho cesarja posvetovanje ministertva, h koncu pa slovo ministertva. Svitli cesar še sicer doslej ni vsprejel slova t. j. ni še pritrđil temu, da grof Taaffe odstopi, ali grof zna, da on ne more več naprej, ker v drž. zboru nima več pravih prijateljev in si tacih tudi ne more več pridobiti. Zato se on umakne in treba bode, da sestavi kdo drug novo ministertvo.

S tem pa nastane nova težava. Kdo naj prevzame to delo in odkod naj vzame nove ministre? Za to je

treba časa in da se dobi za to časa, odloži se posvetovanje v drž. zboru, dokler se ne sestavi novo ministertvo. V tem času, ko to pišemo, še ni znano, kdo sestavi in kateri možje stopijo v novo ministertvo. Piše se in govori se o njih že sicer veliko, ali nihče ne zna, kaj je resnica. Zavoljo tega tudi ni treba, da mi kaj damo na te govorce in je bolje, če počakamo, dokler se ne izve resnica.

Naj pa se že sestavi novo ministertvo iz katere koli stranke, ali tudi iz vseh večjih, toliko smemo reči, da ne ostane dolgo na vrhu in dobro bode tako, kajti za slov. ljudstvo nimamo pričakovati dobrot od njega. Od grofa Taaffe nismo dobili veliko, poslej pa bode težko, če še dobimo toliko. Radi pa bomo, če se v tem ukanimo, ali za to je malo upanja.

Govor grofa Hohenwarta.

Dne 24. oktobra v drž. zboru.*)

Nenavadno razburjenje, katero je vzbudila vladna predloga o volilni reformi v vseh politiskih krogih, v zbornici in zunaj zbornice, zahteva, da že v prvem branju zavzamemo svoje stališče. Izvršujoč to nalogo, rečem, da smo živeli v trdnem in kakor mislim, opravičenem upanju, da smo zavarovani proti vsakim presenečanjem v tako globoko segajočih vprašanjih, ker smo mi vedno kazali s svojim postopanjem, da vladi zaupamo. To naše upanje nas je varalo, in danes sem prisiljen to nadomestiti, ker poprej nisem imel priložnosti, da v imenu in po nalogu svoje stranke izrazim težke pomisleke, vsled katerih mi vladne predloge, kakor jo danes imamo pred seboj, vsprejeti ne moremo, in da tudi večrajšnja izjava ministertskega predsednika, katera je imela hvalevredni namen razburjenje nekoliko potlačiti, ni mogla premeniti mišljenja našega.

*) Ta govor je imel toliko posledice, da je ministertvo vzelo slovo, ker je izpoznalo, da tudi „klub konservativcev“ noče iti več z njim. Mislimo torej, da ustrezemo našim bralcem, ako jim ga podamo po vsem, da-si za sedaj ni več strah, da še pride vladina predloga, kedaj do veljave. Uredništvo.

Ko je vlada s svojo predlogo, vsaj po naših mislih, popustila popolnoma načelo zastopstva koristij, na katero je osnovan ves naš volilni red, je novo velevažno in resno vprašanje, popolnoma nepričakovano in nepripravljeno, se spravilo v zbornico in s tem se ne moremo znebiti bojazni, da se s tem drugo veliko vprašanje, s katerim se naše zakonodajavstvo že peča več let, na jako težaven način zopet zamota, in da se, kakor se more reči, vseh strank zaželeni rešitev tega vprašanja, kakor mislijo na nekaterih mestih, s tem ne pospeši, temveč le otežkoči. Ali tudi nadalje nismo mi najmanj pomirjeni s tem, če bode vlada imela moč, če bode mogla, ustaviti kamen, katerega je po neprevidnosti sprožila in odvrtni posledice, katere same izvirajo iz tega, da se je popustilo načelo, katere bodo novi volilci, kakor smo tukaj včeraj slišali, odločno naglašali in zahtevali.

Ali če tudi, gospoda moja, z nekim optimizmom popustimo morda še malo oddaljene pomisleke, pogledati moramo vsaj v najbližjo bodočnost, in tu se nam zdi, da se z volilno reformo na tej podlagi jako poniža politično stališče in pomanjša politični vpliv srednjega stanu in vendar, gospoda moja, ni le pravično, temveč tudi državniško modro, da se meščanski in kmečki stan, katerih interesi so tako tesno združeni z interesi države v sedanjem stanju krepki, ne pa slabi, ali vsaj ohrani.

Govori se pač, da se kmečki stan nameravane volilne reforme nima nič bati, ker so spodnji sloji kmečkega prebivalstva, ki dobé volilno pravico, povsem konservativni. Toda, gospoda moja, to se trdi, da bi nas pomirili ali resnica pa to nikakor ni. Ti spodnji sloji kmečkega prebivalstva sedaj niso niti konservativni, niti liberalni, niti radikalni, temveč se za politiko nič ne brigajo, so v tem oziru popolnoma ravnodušni. V tem slučaju, ko ti sloji dobé volilno pravico, bode se to vse premenilo in ti spodnji sloji kmečkega prebivalstva bodo, kakor sploh oni, katerim manjka omike, lahek plen socialističnih oznanjevalcev, ki se že sedaj klatijo po deželi, ali bi potem začeli silnejšo in hujšo agitacijo.

In še nekaj družega pride v poštev; mi imamo v kmečkih občinah v mnogih deželah naše države mnogobrojne tovarne, in bi v večih krajih volilo toliko tovarniških delavcev, da bi v mnogih kmečkih volilnih okrajih glasovi stalnega kmečkega prebivalstva več ne odločevali in bi v to zbornico prišli zastopniki kmečkih občin, ki bi vse drugo poprej zastopali, kakor koristi kmetov, katere pravice neprikračene ohraniti je naša prava potreba.

Ali, gospoda moja, šo bolj v nevarnosti je pravica meščanskega prebivalstva in tukaj bi ogromno število novih volilcev tako glasno govorilo, da mi ni treba nič pristavljati. Tukaj moram odgovoriti na opazko, katera se je slišala. Misli se namreč, da konservativci nimajo povoda potegovati se za meščanstvo, ki je povsem v liberalnem taboru in katerih zastopniki so prav v zadnjem času odklonili vsako delovanje z nami. Gospoda moja, do sedaj večina mestnega prebivalstva goji liberalna načela, meščanstvo torej pripada našim protivnikom; ali, gospoda moja, to mišljenje mestnega prebivalstva ni nepremeljivo. V teku let smo že videli marsikako premembo, in zdi se mi, da je upanje dobro utemeljeno, da so ravno take težave, kakor je ta, o kateri danes govorimo, jako pripravne, razširiti v te kroge prepričanje, da meščanstvo svojih koristij ne more boljše varovati, kakor če se pridruži konservativnemu načelu, katero se odločno upira vsakemu skoku v državnem življenju in si prizadeva za napredek po poti zmernega in organičnega razvoja.

Toda, gospoda moja, nikdar nismo tajili, da je poleg velicnih načelnih vprašanj, ki nas ločijo, neka vrsta

za državo in prebivalstvo jednako važnih vprašanj, v katerih se lahko zjedini z našimi nasprotniki. Mi torej nikakor ne želimo teh nasprotnikov zameniti z drugimi, ki bi bili še bolj oddaljeni od naših načel in s katerimi bi tudi v drugih vprašanjih kakega sporazumljenja skoro upati ne mogli.

In tako, gospoda moja, vidimo v nevarnosti volilne pravice meščanstva tudi občno nevarnost in ker smo vajeni naše strankarske koristi vselej podrediti obćnim državnim koristim, bi se potegnili za liberalne nasprotnike.

Vam, gospoda moja, navel sem najbistvené pomisleke, katere imamo proti vladni predlogi. Izvirajo povsem iz ozirov na koristi države in zatoorej se moramo nanje v polni meri ozirati, ko se bodemo posvetovali o tej stvari. Ravnali bi pa proti vsem našim načelom, ko bi danes pod pritiskom, ki nas teži, prav kakor bi se poganjali za naklonjenost ljudskih množic, nastopili z nasprotnim predlogom. Taka velevažna vprašanja morajo se, kakor se je že včeraj naglašalo, dobro in mirno prevdariti, če se hoče doseči kak dober vspeh.

V preteklosti, gospoda moja, smo pokazali, da vselej radi podamo roko, kedar gre za pravični razvoj volilnega prava. Mi bodemo to tudi vselej storili po našem sklepu dne 19. oktobra, katerega smo že razglasili, varujoč naša avtonomistična načela, ki so včeraj našla tako dobrega zagovornika, Nikdar pa ne bodemo dopustili, da politično težišče preide od tistih razredov, ki kaj imajo, na tiste, ki nič nimajo, da bi se napravilo tako stanje, katero bi moral vsak državnik označiti za nevarno in pred katerim hočemo varovati domovino, kolikor bo v naših močeh.

Cerkvene zadeve.

Janez Šribar †.

Bivši dekan Šaleški in župnik v Škalah.

>V spovednici, na leci ali pred oltarjem želel bi si umreti, slišal sem že večkrat govoriti za vzveličanje duš prevnetega cerkvenega dostojanstvenika, češ, tam je najlepša smrtina postelja za katoliškega duhovnika. Teh besed sem se spomnil, ko sem slišal popisovati smrt rajnega gospoda dekana Šribarja, župnika Škalskega. Žegnansko nedeljo (15. oktobra) zjutraj podali so se v spovednico, od tam na leco, kjer so še krepko in navdušeno oznanjevali božjo besedo. Po pridigi so oklicevali svate, pa že z nenavadno tohlím glasom. Potem se podajo pred veliki oltar, da bi za svoje farane služili sv. mešo z blagoslovom. Cerkvenik, kateremu so se č. g. dekan zdeli čudno izpremenjeni, pokliče č. g. kapelana iz spovednice. Oni takoj pristopijo k očividno bolnemu g. dekanu, da bi jih odvedli od oltarja v posteljo, a ta odločno izrečejo, da si upajo še darovati sv. mešo za svojo drago čredo. Oprti na desno ramo svojega mladega gosp. kapelana opravili so res še zadnjo svojo sv. mešo, a samo do sv. obhajila. Ko so povžili sv. Rešnjé Telo in sv. Rešnjé Kri, bilo je vsem očitno, da so si zdaj sami podelili sv. popotnico. Da ne bi se pred oltarjem zgrudili, odvedli so jih takoj v žagreb in od tam v farovž in na posteljo. Č. g. kapelan sklenoli so namesto onemoglega g. dekana daritev sv. meše podelivši »zadnji blagoslov« s presv. R. Telesom. Brez odloga pokličejo domačega zdravnika, gospoda Fr. Skubica iz Velenja. Ta urno prihití ter potrdi splošnjo sodbo, da je bila kap (mrtvud) vže na leci zadela preljubljenega gospoda dekana. Kar je g. zdravnik vedel in znal, vse je poskusil, a nemila smrt se ni dala več od-